

Галина С. Лопушняк, Максим І. Скидан

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВНА СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасних умовах трансформації українського суспільства, воєнних викликів та інтеграції до Європейського простору вищої освіти підвищення якості вищої освіти набуває стратегічного значення. Якість освітнього процесу стає не лише академічною, але й соціально-економічною категорією, що визначає конкурентоспроможність держави, її людський потенціал і спроможність до інноваційного розвитку. Забезпечення якості освіти вимагає від закладів вищої освіти (ЗВО) системного підходу до оновлення освітніх програм, кадрового розвитку, цифровізації та формування ефективних механізмів внутрішнього і зовнішнього контролю. В умовах війни та післявоєнної відбудови особливу увагу слід приділяти гнучкості навчального процесу, збереженню людського капіталу та інтеграції міжнародних стандартів у систему управління якістю.

Метою дослідження є узагальнення концептуальних засад і практичних механізмів підвищення якості вищої освіти в Україні в умовах воєнних викликів та післявоєнного відновлення, визначення основних напрямів розвитку системи забезпечення якості освіти, аналіз ризиків та очікуваних результатів реалізації ефективної політики у цій сфері.

Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правові акти України та ЄС, що регулюють систему забезпечення якості вищої освіти (ESG, документи Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти); 2) аналітичні звіти МОН, Державної служби якості освіти, ENQA, OECD; 3) праці вітчизняних і зарубіжних науковців, присвячені питанням управління якістю освіти, кадрового розвитку, цифровізації та інституційної стійкості ЗВО. У дослідженні використано методи теоретичного узагальнення, контент-аналізу, структурно-функціонального підходу, порівняльного аналізу, а також системного аналізу ризиків та оцінювання управлінських ефектів від реалізації політики підвищення якості.

У статті визначено, що підвищення якості освіти є центральною стратегічною метою розвитку ЗВО, яка має мультиплікативний ефект: забезпечує конкурентоспроможність університетів, підвищує працевлаштування випускників, сприяє міжнародній інтеграції та фінансовій стійкості. Виокремлено основні напрями політики підвищення якості: оновлення змісту освіти, розбудова внутрішніх і зовнішніх систем QA, кадровий розвиток, цифровізація інфраструктури, розширення міжнародної співпраці, фінансова диверсифікація та соціальна інклюзія. Особливу увагу приділено особливостям забезпечення якості в умовах війни – збереженню людського капіталу, адаптації програм до потреб відбудови, впровадженню резервних освітніх моделей та використанню міжнародних грантових можливостей. Виявлено ключові ризики реалізації політики (фінансові, кадрові, технічні, інституційні) та визначено механізми їхнього пом'якшення.

Очікуваними результатами є підвищення ефективності навчання, зміцнення довіри суспільства, інституційна стійкість і міжнародна репутація українських ЗВО.

Подальші дослідження доцільно зосередити на розробленні моделей оцінювання ефективності внутрішніх систем забезпечення якості, вивченні впливу гібридних форматів навчання на академічні результати, а також ролі ЗВО у процесах національної відбудови. Перспективним є порівняльний аналіз європейських практик QA, зокрема ESG та ENQA, з можливістю їх адаптації до українського контексту. Поглиблення досліджень у цьому напрямі сприятиме формуванню сучасної системи управління якістю вищої освіти, здатної забезпечити її стійкість, прозорість та ефективність у глобальному освітньому просторі.

Ключові слова: якість вищої освіти, забезпечення якості (QA), заклад вищої освіти, внутрішня система якості, ESG, кадровий розвиток, цифровізація, інституційна стійкість, міжнародна співпраця.